

LA DEMANDA DE XÚQUER VIU CONTRA EL CONVENI A 10 ANYS DEL TRANSVASAMENT AL VINALOPÓ

En el passat mes de juliol Xúquer Viu va presentar la demanda al Conveni a 10 anys del transvasament Xúquer-Vinalopó, un conveni sobre el que va presentar recurs contenciós administratiu en gener de 2024, després d'aconseguir el procediment de Justícia Gratuïta. Aquest conveni, en lloc de tramitar-se com un de nou, es justifica com una modificació del aprovat en 2007.

En la demanda Xúquer Viu sol·licita a la Sala del Contenciós-Administratiu del TSJ de la Comunitat Valenciana que anul·le i deixi sense efecte l'Addenda o Conveni a 10 anys per al transvasament Xúquer-Vinalopó. Aquests són alguns dels principals fonaments:

1- El conveni a 10 anys es presenta com una modificació o Addenda del conveni de 26 de març de 2007, entre la Confederació Hidrogràfica del Xúquer i la Societat Aigües del Xúquer, S.A. **Aquest conveni del 2007 es troba extingit, en haver transcorregut els terminis de vigència, pel que l'Addenda és nul·la.**

2- **L'addenda al Conveni és un autèntic conveni, i no una simple modificació de l'existent.** No es tracta, per tant, exclusivament d'una renovació del conveni, sinó de la modificació d'aspectes essencials del conveni de 2007. Havia d'haver-se tramitat un nou conveni.

3- **El dèficit hídric del sistema Xúquer és de 250 Hm³/any, que arribarà a 300 hm³/any com a conseqüència del canvi climàtic, mentre que el dèficit del sistema Vinalopó és de 60 Hm³/any,** cinc vegades menor que el del sistema Xúquer.

4- La durada de la vigència de l'addenda al Conveni que estableix un camí de subministrament mínim **estableix un termini de fins a deu anys ampliable, termini que excedeix la vigència de l'actual cicle de planificació hidrològica, 2022-2027.** Establir a l'Addenda un compromís de consums mínims anuals que han de ser transvasats amb caràcter obligatori, més enllà del 2027 contravé la revisió completa i periòdica del Pla, en predeterminar els recursos hídrics excedentaris del riu Xúquer que s'estaria obligat a transvasar, al marge de la disponibilitat per garantir les demandes dels objectius mediambientals de les zones protegides, els recursos hídrics necessaris per garantir el règim de cabals ecològics o els efectes i previsions del canvi climàtic.

5- **No es justifica que els cabals a transvasar a la senda de subministrament mínim a deu anys tinguin el caràcter d'excedentaris.** No hi ha normes d'explotació del sistema d'explotació Xúquer que defineixen el caràcter dels recursos que es consideren excedentaris, com obliga el Pla Hidrològic.

La Confederació Hidrogràfica del Xúquer no ha elaborat las normes d'explotació ni ha determinat quins cabals són excedentaris que pugen ser transvasats. Com es pot predeterminar el volum dels recursos excedentaris a deu anys quan no s'ha definit què és un recurs excedentari? Per tant, no es consideren les variacions de la disponibilitat del recurs a causa de múltiples factors com les sequeres, les restriccions prèvies al sistema d'explotació per al compliment dels objectius ambientals als espais protegits, o els efectes del canvi climàtic, i en quina mesura afectaran el riu Xúquer.

6- **Continuen sense aprovar-se els plans de gestió, que són obligatoris per als espais protegits afectats de la Xarxa Natura 2000:**

- Lloc d'Interès Comunitari (LIC) ES5232007 Riu Xúquer, de la massa d'aigua de transició Desembocadura del riu Xúquer.
- LIC ES0000023 i Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) ES0000471, de la massa d'aigua tipus llac Albufera de València, inclosa al Parc Natural de l'Albufera, que també ha estat declarat Aiguamoll d'Importància Internacional pel Conveni Ramsar.

La Comissió Europea manté un procediment d'infracció amb referència 2015/2003, per incompliment de l'obligació de declaració de zones d'especial conservació i establiment d'objectius mediambientals i plans de gestió per assolir-los entre els quals hi ha el LIC Riu Xúquer i el LIC i ZEPA Albufera de València. Es tracta d'un requisit sine qua non que exigeix la Directiva Marc de l'Aigua en aquests espais, objectius que s'haurien d'haver complert l'any 2015.

7- No s'atenen les demandes ambientals que es puguin derivar dels cabals ecològics i els requeriments hídrics necessaris per al compliment dels objectius ambientals, ni s'ha incorporat un apartat sobre l'adaptació al canvi climàtic de les zones protegides anteriors. Aquests objectius que s'haurien d'haver complert, com a molt tard, quinze anys després de l'entrada en vigor de la directiva comunitària, i són objecte de pròrroques reiterades.

8- No es justifica la necessitat i l'oportunitat de l'addenda en relació amb les finalitats que es diu complir, de protegir, millorar i regenerar totes les masses d'aigua subterrània, així com el compliment dels objectius ambientals de la Directiva Marc de l'Aigua per a la massa d'aigua superficial del riu Xúquer. Pel que fa a la substitució d'aquestes aigües subterrànies en mal estat quantitatiu, **la sentència de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana**, d'1 de maig de 2023, en un recurs presentat per la Junta Central d'Usuaris del Vinalopó, Alacantí i Consell d'Aigües de la Marina Baixa, **va anul·lar l'Acord de la Junta de Govern de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer**, en la sessió celebrada el 22 de setembre de 2020, **per la qual es va declarar en risc de no assolir el bon estat quantitatiu de les masses d'aigües provinents del transvasament Xúquer Vinalopó.**

A la sentència del TSJCV, la Junta Central d'Usuaris diu que la declaració de sobreexplotació resulta innecessària i contrària al vigent PHJ. La sentència esmenta un informe del 2020 del Departament de Cicle Hídric de la Diputació Provincial d'Alacant que diu: "... s'ha produït un descens molt notable de sobreexplotació... En definitiva, es verifica una tendència a l'estabilització dels nivells durant els darrers anys després de dècades d'intensa sobreexplotació, sense que la declaració de risc de no assolir el bon estat quantitatiu hagi estat". També esmenta un altre dictamen pericial d'un geòleg col·legiat que conclou: "La majoria de masses d'aigua es troben en recuperació, és a dir, disminueix la sobreexplotació..."

Aleshores, si no és necessària la declaració de risc de no assolir el bon estat quantitatiu, perquè l'aqüífer s'està recuperant tampoc caldrà el transvasament de recursos des del Xúquer.

9- Estuari del riu Xúquer. El mòdul mitjà anual del cabal ecològic mínim de la massa d'aigua de transició "Desembocadura del Xúquer" és 0,593 m³/s, equivalent a l'1,45% del cabal mitjà circulant en règim natural en aquest punt. No obstant això, el percentatge respecte a les aportacions en règim natural és variable a la demarcació i té un valor mitjà del 15%.

Els cabals ecològics mínims d'aquesta massa d'aigua de transició es mantenen des del primer cicle de planificació (2009-2015, aprovat el 2014) **en valors propers a 0,5 m³/s, malgrat que la Confederació Hidrogràfica del Xúquer** compta, des del 2009, amb estudis específics que **indiquen la conveniència d'establir cabals mínims superiors a 1,5 m³/s** per afavorir la renovació de les aigües en massa d'aigua de transició, així com processos

ecològics, com garantir l'efecte crida de les espècies migradores que remunten riu amunt, tenint en compte a més que l'Assut de la Marquesa compta amb una escala de peixos per superar aquesta barrera transversal al riu.

Tot i tractar-se, l'estuari del Xúquer, d'una zona humida inclosa al Catàleg de Zones Humides de la Comunitat Valenciana des de 2002 i formar part del LIC Riu Xúquer, aquesta massa d'aigua de transició no compta amb cap tipus de caracterització dels requeriments de les espècies de fauna i flora que teòricament es pretenen protegir, ni encara menys, dels requeriments hídrics d'aquestes espècies.

Per tot allò expressat anteriorment, la demanda de Xúquer Viu sol·licita a la Sala del Contenciós-Administratiu del TSJ de la Comunitat Valenciana que s'anul·le i deixe sense efecte l'Addenda o Conveni a 10 anys per al transvasament Xúquer-Vinalopó